

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
кандидата наук з фізичного виховання, доцента
ДУЛІБСЬКОГО Андрія Васильовича
на дисертаційну роботу
ФЕДЕЦЬКОГО Артема Андрійовича
на тему
**«МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ ФУТБОЛУ
ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ»,**
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми дослідження. Для науково-технічної революції ХХ - ХХІ століть характерними є не лише бурхливий розвиток науки, відкриття фундаментальних законів світобудови та формування цілої низки нових наукових дисциплін (передусім природничо-наукових), але й системне та ефективне використання здобутого наукового знання у сфері практики.

Отримання наукового знання та його опрідметнення в структурах практики стало визначальним чинником суспільного поступу, виміром його прогресивності в стратегічно-прагматичному сенсі.

Футбольна наука, як і наука взагалі, – це, в основному, мистецтво передбачення. Ведучи мову про передбачення, необхідно також мати на увазі його відносний характер. Аналіз майбутніх шляхів розвитку гри в футбол вимагає перманентних зусиль, постійного оволодіння щораз новими і ще новішими умовностями й випадковостями, які реалізуються у футболі, як одній із галузей людської цивілізаційної діяльності.

Знання, якими володіє людство, складають основу передбачення. Практика веде до безперестанного розширення цих знань. Саме такі процеси відбуваються і в сучасному професійному спорті, зокрема це стосується і найпопулярнішої гри сьогодення – футболу.

З розвитком науково-технічного прогресу у галузі футболу можна застосовувати наукові дослідження, які проводяться за допомогою комп'ютерної техніки та сучасної апаратури, що здатна реєструвати різноманітні показники, а

також сприймати і обробляти інформацію з надзвичайно високою якістю, точністю та швидкістю.

Разом з тим, низка аспектів, які стосуються побудови моделей у футболі, свідчить, що проблема моделювання у процесі навчання грі в футбол залишається недостатньо дослідженою та вимагає глибшого наукового аналізу, що й зумовило вибір теми, визначило мету, завдання, об'єкт, предмет та логіку дослідження Федецького Артема Андрійовича.

Важливе місце в моделюванні відводиться математичним методам, що дають змогу виявляти особливості, закономірності, тенденції, перевіряти надійність суджень і припущень. Межі застосування математичних методів настільки широкі, наскільки широке коло прогнозів та моделей у футболі.

Велике різноманіття методів математики, їх адекватне застосування створює певні проблеми в роботі фахівців. Труднощі пов'язані із наявністю великої кількості інформації, яка постійно доповнюється, змінюється і має динамічний характер.

Водночас аналіз наукових джерел засвідчив, що практичні приклади навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей розроблені ще недостатньо, що й зумовило вибір теми дослідження.

В цьому контексті варто відзначити представлену дисертаційну роботу, її високу актуальність, наукову значимість і практичну спрямованість на вирішення важливих проблем у сучасному українському футболі.

Питання, на які автор дисертації намагається дати відповідь, за своїм обсягом, глибиною висвітлення та переконливістю аргументів свідчать, що футбольна наука поповнилася науковою розробкою, що має важливі теоретико-методичні і прикладні положення.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт і тематики науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за темою «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер державної реєстрації 0115U002344). Автором, зокрема, обґрунтовано методику навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота має традиційну структуру і складається з вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (162 вітчизняних та 25 іноземних) і 3 додатків. Текст дисертації проілюстровано 25 рисунками, доповнено 28 таблицями. Дисертаційну роботу викладено на 193 сторінках тексту.

Структура дисертаційної роботи логічна та добре продумана. Дисертація побудована таким чином, щоб висвітлити найголовніші та найактуальніші проблеми дослідження.

У вступі дисертації аргументовано актуальність дослідження; зазначено його зв'язок із науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; представлено комплекс методів дослідження та етапи науково-педагогічного пошуку; розкрито наукову новизну й практичне значення; обґрунтовано вірогідність одержаних результатів; наведено дані про апробацію та впровадження отриманих результатів.

У першому розділі «Моделювання в сучасній спортивній теорії та практиці» розкрито концептуальні основи моделювання спортивної діяльності. Аналіз науково-методичної літератури засвідчує, що моделювання – це метод теоретичного і практичного опосередкованого пізнання, коли замість об'єкта пізнання створюється об'єкт-замінник (модель), а результати дослідження переносяться на реальний предмет вивчення.

Важливе місце в моделюванні належить математичним методам, що дають змогу виявляти особливості, закономірності, тенденції, перевіряти надійність суджень і припущень. Тому важливо визначити і обґрунтувати застосуванням інформаційних моделей в системі навчально-тренувального процесу футболістів.

У другому розділі «Діагностика фізичної підготовленості футболістів як основи побудови інформаційних моделей» подано середньогрупові результати фізичної підготовленості футболістів 8–17 років.

У третьому розділі «Застосування інформаційних моделей в системі навчання учнів футболу» подано розроблені дисертантом рекомендації щодо моделювання спортивної діяльності.

Використання математичного апарату дало змогу дисертанту розробити комплексні моделі підготовленості юних футболістів 11 - 17 років. Шкала оцінювання включає показники, які в сумі комплексно характеризують підготовленість окремого футболіста.

Для перевірки ефективності розробленої методики навчання було проведено педагогічний експеримент, який показав високу ефективність запропонованої методики навчання та спрямовувався на розробку методики навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей та перевірку її ефективності. Були сформовані приклади моделей фізичного розвитку, функціональних можливостей, технічної та фізичної підготовленості юних футболістів різних вікових груп.

Висновки, загалом, відповідають завданням дослідження.

Список використаних джерел відображає фаховий напрямок дослідження.

Достовірність результатів дослідження та їх новизна. Основні результати досліджень автора достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Достовірність дослідження забезпечена достатньою кількістю фактичного матеріалу, отриманого в процесі спостережень і експериментальних досліджень з використанням комплексу інформативних методів, які дозволили отримати об'єктивні дані з проблем, що вивчалися.

Дисертаційна робота Федецького Артема Андрійовича є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона має послідовну та виважену структурну будову і за своєю архітектонікою є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність висвітленої проблеми свідчать про різносторонню і, водночас, комплексну наукову та професійну компетентність її автора. Дисертант вміло поєднує теоретичний аналіз і узагальнення даних з такими методами дослідження як анкетування, педагогічне тестування, антропометричні вимірювання, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент. На користь надійності представлених у роботі результатів дослідження свідчить застосування методів статистичного аналізу.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які висвітлені у дисертаційній роботі Федецького Артема Андрійовича.

У дисертаційній роботі сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків, пропозицій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість. Найважливішими положеннями **наукової новизни** дисертації, на мою думку, є обґрунтування методики навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей (на основі методів процентилів, сигмальних відхилень, шкали регресії, комплексного методу). У процесі дисертаційного дослідження було удосконалено наукові дані про моделювання стандартних вправ у навчально-тренувальному процесі футболістів, що дають змогу співвідносити величину навантаження, її вибірккову спрямованість з процесом удосконалення техніко-тактичної майстерності.

Цінність наукової новизни підтверджується також і тим, що подальшого розвитку набули відомості щодо застосування комплексного методу у моделюванні фізичної підготовленості футболістів. До розроблених протоколів комплексної моделі підготовленості футболістів увійшли антропометричні дані, показники технічної та фізичної підготовленості, функціональні можливості; в дисертації доповнено інформацію про стан та вікові закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей футболістів 8 - 17 років.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці методики навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей. Окремі положення дисертаційного дослідження знайшли використання у практичній діяльності, що підтверджується відповідними документами, які представлено у дисертаційній роботі. Зокрема, результати дослідження впроваджені у практику роботи футбольного клубу «Волинь» (м. Луцьк) (довідка про впровадження від 18.05.2017 (стор. 192 дисертації)) та навчальний процес студентів факультету фізичної культури, спорту і здоров'я Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (довідка про впровадження № 03-28/02/1495 від 22.05.2017 (стор. 193 дисертації)).

Матеріали дослідження можуть бути використані у процесі підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту при викладанні навчальних дисциплін «Теорія і методика спортивної підготовки», «Олімпійський і професійний спорт», а також при розробці навчальних програм та методичних рекомендацій.

Основні положення дисертації опубліковано у 8 наукових працях, у тому числі 5 статтях у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному періодичному виданні.

Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи. Отримані результати дослідження є вирішенням наукової проблеми поглиблення теоретико-методичних положень та формування рекомендацій щодо методики навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей.

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів, висновків та рекомендацій, викладених в дисертаційній роботі, досягаються ретельним багатостороннім системним аналізом реально існуючих процесів у сфері навчання гри в футбол взагалі та в об'єкті дослідження зокрема. Коректне використання методів досліджень та математичного апарату підтверджується результатами аналітичних доведень через математичні перетворення, елементи моделювання, а також практичними результатами, які відображено в актах впровадження.

Дисертація виконана державною українською мовою, якою автор досконало володіє у професійному плані. Стиль дисертації відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається логічністю, послідовністю, системністю, обґрунтованістю.

Таким чином, дисертація Федецького Артема Андрійовича має велике значення для науки і практики теорії та методики фізичної культури, оскільки теоретично обґрунтовує й експериментально перевіряє ефективність методики навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей.

Оцінюючи, в цілому, позитивно дисертаційну роботу, потрібно вказати на певні **недоліки та сумнівні положення**, які вимагають додаткового пояснення:

1. Тема дисертації акцентує увагу на методиці навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей. Тому, на мою думку, у тексті

дисертації доцільніше було б зосередитися на детальній характеристиці елементів методики навчання учнів 8 – 17 років гри в футбол.

2. Додаткового пояснення вимагають окремі положення організації дослідження і проведення педагогічного експерименту. Згідно даних автореферату, дослідження тривало протягом 2009 – 2018 рр. Аналітико-констатувальний етап, який представлено як перший крок дослідження, проводився протягом 2013 – 2014 рр. Незрозумілим щодо організації дослідження є період з 2009 до 2013 рр.
3. При формуванні завдань дослідження та підготовці висновків дисертаційної роботи певну увагу варто було би приділити методиці навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей.
4. У завданні № 4, а також у особистому внеску автора йдеться, скоріш за все, про розроблення моделей стандартних вправ у навчально-тренувальному процесі футболістів, як основи моделювання гри в футбол.
5. В дитячо-юнацькому футболі проведення навчальних і навчально-тренувальних занять є основою методики навчання. Тренувальні заняття, як і тренувальний процес, про що йдеться у тексті дисертації (стор. 6, 7, 18, 19, 31, 35, 43, 53, 67, 82, 89, 116, 118, 121, 122, 123, 124, 126, 129, 147, 148, 151, 152, 156, 158, 159), а також в тексті автореферату (стор. 1, 2, 5, 8, 10, 13, 15, 16, 18) в основному, є прерогативою роботи з дорослими висококваліфікованими спортсменами. Тому, на мою думку, у процесі дослідження, а також в текстах дисертації та автореферату варто було би зосередитись на характеристиці саме навчальних і навчально-тренувальних занять, що є основою навчально-тренувального процесу учнів, які займаються футболом.
6. У дисертації проаналізовано відносно невелику кількість (24 найменування) наукових праць зарубіжних вчених за темою дослідження.
7. У текстах дисертації та автореферату трапляються неточності в термінології (для прикладу: зупинка – це в сучасній футбольній термінології прийом м'яча), технічні недоліки і помилки.

Виявлені зауваження суттєво не знижують загальної позитивної оцінки роботи. Вважаю, що дисертаційне дослідження Федецького Артема Андрійовича є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати, що в сукупності вирішують наукову проблему розроблення методики навчання учнів футболу із застосуванням інформаційних моделей.

Загальний висновок. Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну, практичне значення, можна констатувати, що дисертаційна робота **«МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ ФУТБОЛУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ»**, є самостійним і завершеним дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам, а її автор – **Федецький Артем Андрійович** заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри футболу Львівського державного університету фізичної культури
Дулібський Андрій Васильович

Проректор з науки та зовнішніх зв'язків

Вовканич Андрій Степанович

